

אוניברסיטת בן גוריון בנגב
הפקולטה לניהול ע"ש גילפורד-גלייזר
המחלקה למנהל עסקים

הערכת כדאיות כלכלית של מדיניות מימון ציבורי של טיפולי הפריה חוץ גופית בישראל

חיבור זה מהווה חלק מדרישות תואר מוסמך במנהל עסקים (M.B.A)

מאת: ליטל וירש

תקציר העבודה

רקע מדעי: טיפולי הפריה חוץ גופית כלולים בסל שירותי הבריאות בישראל לצורך הולדת ילד ראשון ושני, לבני זוג להם אין ילדים משותפים בנישואיהם הנוכחים וכן לאישה, ללא ילדים המעוניינת להקים משפחה חד הורית. החוק אינו מגביל את מספר מחזורי הטיפול שיינתנו במימון ציבורי והנוהל מגביל את גיל האישה הזכאית לטיפולים אלה ל - 45 לצורך שאיבת ביציות. קיימות שתי מגמות עיקריות: תוחלת החיים בקרב גברים ונשים הולכת ועולה ונשים ברחבי העולם משכילות ומשתלבות יותר ויותר בשוק העבודה. הדבר גורם לכך שהן אינן ממהרות ללדת או מחליטות שלא לעשות זאת כלל, תופעה אשר משפיעה על שיעור הילודה ההולך וקטן במרבית המדינות. שני הגורמים הללו משפיעים על רמת התחלופה (הרמה הנחוצה לשמירה על יציבות גודל אוכלוסייתן של המדינות).

מטרות: לבצע הערכה של ההשקעה הכספית הציבורית בפרט מרגע היוולדו באמצעות השימוש בטכנולוגיית ה-IVF ועד מותו אל מול תרומתו הכלכלית למשק הישראלי.

השערות: (1) מימון ציבורי של טיפולי IVF וההוצאות הציבוריות על אותו הפרט יהיו אטרקטיביות מבחינה כלכלית לחברה, כלומר תרומתו הכלכלית של הפרט למדינה תהיה גדולה יותר מסך כל ההוצאות הציבוריות של המדינה על אותו הפרט במהלך חייו.

(2) שימוש בטכנולוגיית ההפריה החוץ גופית בנשים אצלן הסיכוי להרות גבוה (למשל, ילד שלישי לאישה שהרתה פעמיים בעבר) עשוי להיות דרך יעילה להגדלת מספר האנשים שישתלבו בעתיד במעגל העבודה במשק ישראלי.

שיטות: נבנו נוסחאות אשר חישובן את ההוצאות הציבוריות של המדינה בתחום הבריאות, החינוך והרווחה. בנוסף, נבנתה נוסחה לחישוב ההכנסות של הפרט כאשר נלקחה בחשבון התרומה העקיפה שלו למשק. פונקציית המטרה היא מקסימום רווח, כלומר שסך התרומה (התועלת הכלכלית) של הפרט למדינה תהיה גדולה יותר מסך ההוצאות הציבוריות של המדינה על אותו הפרט. החישובים מתבססים על נתונים שנאספו מהספרות ונתונים מישראל. נוסף לכך, הונחו מספר הנחות אשר סייעו בחישוב הנוסחאות. כמו כן, התבצעה הערכת עלות של ההוצאות השנתיות לפני הלידה (לנפש), כלומר, הוצאות טיפולי השראת ביוץ והזרעות וההוצאות השנתיות בזמן הלידה (לנפש), משמע, הוצאות האשפוז. הגישה שנקטה לאורך כל המחקר בפרק השיטות הייתה הגישה השמרנית (כאשר התקיימה דילמה בבחירה בין שני מספרים שהתקבלו, כשדובר בהוצאה - הסכום הגבוה יותר נלקח בחשבון, כשדובר בהכנסה - הסכום הנמוך ביותר נלקח בחשבון).

תוצאות המחקר: ממצאי המחקר הראו כי תרומתו הכלכלית של הפרט למדינה גדולה יותר מסך כל ההוצאות הציבוריות של המדינה על אותו הפרט במהלך חייו. ההוצאה הציבורית הגבוהה ביותר של המדינה על הפרט נרשמה בחינוך, לאחר מכן בבריאות, בהמשך ברווחה ולבסוף בעלות טיפולי ההפריה החוץ גופית.

חשיבות המחקר: ככל הידוע מדובר במחקר הראשון שיבחן את התועלת הכלכלית של פרט אשר הובא לעולם באמצעות שימוש בטכנולוגיית ההפריה החוץ גופית, למשק הישראלי. המחקר עשוי לסייע למקבלי החלטות בהחלטה האם לצמצם או להרחיב את המימון הציבורי של טיפולים שניתנים כיום.

המלצות אפשריות למקבלי ההחלטות: המחקר יוכל לסייע בהחלטות מושכלות לגבי האם יש מקום לצמצם את ההתוויות לשימוש בטכנולוגיה זו בנשים, כגון הגבלת גיל בטיפולי פריון, הגבלת מספר מחזורי טיפול, ולחילופין הרחבה של ההתוויות כגון מימון טיפולי פריון לצורך הולדת ילד שלישי ומעלה במשפחה.

מילות מפתח: הפריה חוץ גופית, מימון ציבורי של הפריה חוץ גופית, הוצאות ציבוריות על הפרט בתחום החינוך, הוצאות ציבוריות על הפרט בתחום הבריאות, הוצאות ציבוריות על הפרט בתחום הרווחה והכנסות הפרט למדינה.